

ניזאר קבאני*

וריאציות על מאה מכתבי אהבה**

תרגום עיבוד: אלמוג בהר

א.

אני רוצה להמציא שפה חדשה כדי לכתב בה
לאהובתי, אני רוצה לנסע הרחק מן המלונים
שעל מדפי ספרייתי, אני רוצה להגר מלשוני.
אני רוצה שפה שבה אוכל לחרוץ את המלה גשם
עם אבק הירח, עם עצבות עננים אפרים,
עם כאב נפילת עלי שלכת על האדמה
ועם חדש אלול.

ב.

כאשר בקרת אותי באותו יום
מימי חדש אדר האדמה רעדה
כוכב נפל אי-שם בעולם.
הילדים חשבו שהכוכב הוא עוגית דבש
הנשים חשבו שהוא צמיד עשוי יהלומים
והגברים חשבו שהוא אות משמים
המשוררים הביטו באדמה ובשמים,
בילדים, בנשים ובגברים,
והתחילו לכתב שירים המתחילים במלים:
אני רוצה להמציא שפה חדשה כדי לכתב בה לאהובתי.

* ניזאר קבאני (1923-1998), משורר, מו"ל ודיפלומט סורי. נחשב לאחד מגדולי המשוררים הערבים בתקופה המודרנית. כתב עשרות ספרי שירה שתורגמו לשפות רבות.

** מאה רסאלת חב, ביירות, 1970.

ג.

לַמִּדְתִּי אֶת יְלָדֵי הָעוֹלָם
לְאַיֵּת אֶת שְׁמִי
וְשִׁפְתוֹתֵיהֶם הִפְכוּ לְשִׁיחֵי תוֹת.
הִזְהַרְתִּי אֶת הַפְּרוֹת הַמְּבִשִּׁילִים עַל הָעֲצִים
לִבֵּל יִמָּתֵק טַעַמָם בְּיָמִים בָּהֶם אֶת רְחוּקָה.
מִן הַלְבֵּנָה בִּקְשָׁתִי שְׁלֹא תִרְאֶה אֶת יַפִּיָּה
מֵעַל עֵירִי וְאַרְצִי בְּרָגָעִים בָּהֶם שִׁפְתֵיךְ
אֵינָן נוֹשְׁקוֹת לְשִׁפְתִּי.
עֲתָרְתִּי לִפְנֵי הָרוּחַ שֶׁתִּסְרֹק אֶת פָּחַם תַּלְתְּלִיךְ
אֵךְ הִיא סִרְבָּה בְּאַמְרָה שֶׁהִזְמַן קֶצֶר
וְשִׁעָרָךְ אֶרֶךְ.

ד.

אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ...
וְלֹא אֲשַׁחֵק עִמָּךְ אֶת מִשְׁחַק הַחֲזוֹר
לֹא אֶלְחֶם עִמָּךְ כִּילָדִים עַל דְּגֵי הַיָּם...
דָּג אָדָם לָךְ...
דָּג כָּחַל לִי...
אֲחֹזִי בְּכָל הַדָּגִים הָאֲדָמִים וְהַכֶּחָלִים...
וְהַמְּשִׁיכִי לִהְיוֹת אֶהוֹבְתִי...
קָחִי אֶת הַיָּם, אֶת הַסִּירוֹת, אֶת הַמְּלָחִים...
קָחִי אֶת כָּל הַתְּמוּנוֹת שֶׁצִּלְמָנוּ יַחַד
קָחִי אֶת מַחְשְׁבוֹתַי וּבִשְׂרִי וְהַשְׁאִירִי לִי רֵק עֵינַיִם וְאַצְבָּעוֹת...
אֲנִי רֵק מְשׁוֹרֵר
כָּל רְכוּשִׁי בַּמַּחְבְּרוֹתִי...
וּבִמְבֹט עֵינֶיךָ...

ה.

אֲנִי עוֹטָה אוֹתְךָ כְּכַתְּבַת קַעֲקַע עַל זְרוּעוֹ שֶׁל בְּדוּי.
אֲנִי מְשׁוֹטֵט עִמָּךְ בְּלִי מִטְרָה בֵּין כָּל מְדַרְכוֹת הָעוֹלָם.
אֵין לִי תַעֲוֹדַת מַעְבָּר
וְאַף לֹא תְמוּנָה בְּכִיס מְכַנְסִי
מֵאַזַּז יְלֻדוֹתִי לֹא הִצְטַלְמָתִי.

כל יום משתנה צבע עיני,
 עיני שפתי, שן תחת שן צומחת.
 אני לא אוהב לשבת מול המצלמה...
 אני לא אוהב לשבת כשגופי ומבטי קפואים
 ממתנים ללחיצה על כפתור המצלמה.
 כל ילדי העולם דומים
 וכל מעוני העולם דומים
 כמו שני המסרק, יום הן מחליקות
 על שערות העולם והוא מתרגל להנאה
 ולא תוהה על גורלם. מאסתי בניזאר קבאני הישן,
 מאסתי במסעותיו, אני אלמד אותו
 לכתב שפה חדשה, לצאת למסעות אחרים,
 אני אטביע אותו במי העצבות שלי...
 שלו... ואשתה...
 גם הוא ישתה...

ו.

החלטתי לגדוד בעולם
 באותה דרך בלתי־חקקית בה נודדת הרוח
 ובה נודדות הצפרים. וכששואלים אותי השוטרים
 העומדים בגבולות על כתבתי
 אני מספר להם על אחת המדרכות
 עליהן דרכת לאחרונה.
 וכשהם מבקשים ממני את מסמכי
 אני מראה להם את תמונת עיני, חביבתי,
 והם מניחים לי ללכת.
 הם יודעים, חביבתי, שהמשגעים,
 המשוורים והאוהבים נולדו לפניי השמירה
 ומשקפות התצפית והם עדין מניחים לנו לעבר. אבל עוד מעט
 יגיעו הפקדות החדשות, הן עוברות עכשו
 בטלגרף ובאינטרנט, וגם רוחות
 יצטרכו להציג אשרות מעבר לפניי השומרים.
 עוד מעט הם יתחילו לירות גם ברוחות.

אֲנִי לְמַדְתִּי אוֹתָךְ אֶת שְׁמוֹת הָעֵצִים
וְתַרְגְּמִתִּי לָךְ אֶת שִׁיחוֹת הַצְּרָצְרִים בַּלַּיְלָה.
נָתַתִּי לָךְ אֶת כְּתוּבוֹת הַכּוֹכָבִים הָרְחוֹקִים
וְרִשְׁמִתִּי אוֹתָךְ לְבֵית־הַסֵּפֶר שֶׁל הָאֲבִיב.
לְמַדְתִּי אוֹתָךְ אֶת לְשׁוֹן הַצִּפּוּרִים
וְאֶת הָאֶלְפֵּבִית שֶׁל הַנְּחָלִים.
אֲנִי כָתַבְתִּי אֶת שְׁמֶךָ בְּמַחְבְּרוֹת הַגֶּשֶׁם
וְעַל סְדִינֵי הַשֶּׁלֶג וְאַצְטְרְבְּלֵי הָאֲרָנִים
וְלְמַדְתִּי אוֹתָךְ אֵיךְ לְדַבֵּר עִם הָאֲרֻנּוֹת וְהַשּׁוּעָלִים
וְאֵיךְ לְסַרֵּק אֶת צֶמֶר הַטֶּלֶה בְּאֲבִיב.
אֲנִי הִרְאִיתִי לָךְ אֶת מִכְתָּבֵי הַצִּפּוּרִים שֶׁלֹּא פָּרְסָמוּ
וּפְעַנְחִתִּי לָךְ אֶת מִפּוֹת הַקִּיץ וְהַחֹרֶף
כְּדֵי שֶׁתִּלְמַדִּי אֵיךְ צוֹמַחַת הַחֹטָה
וְאֵיךְ נִגַּר הַחֶלֶב מִשְׁדֵּי הִירָח...

מילים, מילים*

כְּשֶׁהוּא מְרַקִּידֵנִי הוּא מְשַׁמֵּיעַ לִי מְלִים, מְלִים
אוֹחֵז בִּי מִתַּחַת לְשַׁחֲיִי וְנוֹטְעֵנִי בְּאֶחָד הָעֵנָנִים
הַגֶּשֶׁם הַשָּׁחֹר בְּעֵינֵי זוֹלָג פְּלָגִים פְּלָגִים
נוֹשָׂאֲנִי אִתּוֹ לְעֶרֶב שֶׁל יְצִיעִים וְרָדִים
וְאֲנִי כְּתִינֶקֶת בִּידָיו כְּנוֹצָה הַנִּשְׁאֵת בְּמִשְׁבִּים
בִּידָיו נוֹשֵׂא לִי שִׁבְעָה יָרִיחִים וְאַלְמַת שִׁירִים
שֶׁמֶשׁ נוֹתֵן לִי, קִיץ נוֹתֵן לִי וְלֹהֵק שֶׁל צִפּוּרִים
מִסֵּפֶר לִי שְׂאֲנֵי פְּנִינָתוֹ וְשׁוֹה לְאֶלְפֵי כּוֹכָבִים
שְׂאֲנֵי אוֹצֵר, שְׂאֲנֵי הַכִּי יָפֵה מִכָּל הַצִּיּוּרִים
מִסֵּפֶר דְּבָרִים מִסְחָרִירִים וּמִשְׁכִּיחַ אֶת הָרַחֲבָה וְהַצִּעְדִּים
מְלִים שֶׁהוֹפְכוֹת אֶת עֵבְרִי וְעוֹשׂוֹת אוֹתִי אִשָּׁה בְּרָגָעִים
בוֹנֶה לִי אֲרָמוֹן מְדֻמָּה וְאֲנִי שׁוֹכְנֶת בּוֹ אֶךְ לְרָגָעִים
וְאֲנִי שֹׁבָה לִי אֶל שְׁלַחֲנִי עִם דְּבַר מְלֶכֶד מְלִים

* מערבית: נביל טנוס.